

НАСИЛЛЯ

Ознаки, за якими можна визначити наявність випадків насильства над дітьми.

Фізичне насильство:

- зовнішні пошкодження, що мають специфічний характер (відбитки пальців, ременя і т.п.);
- пошкодження внутрішніх органів або кісток , які не могли б бути наслідком нещасних випадків.
- боязнь фізичного контакту з дорослими ;
- прагнення приховати причину травми;
- плаксивість, відсутність друзів;
- дратівливе поведінку;
- негативізм, агресивність; жорстоке поводження з тваринами;
- суїцидальні спроби.

Психологічне насильство:

- затримка фізичного і розумового розвитку дитини;
- нервовий тик, енурез; різні соматичні захворювання.
- проблеми з їжею;
- постійно сумний вигляд, тривало зберігається пригнічений стан ;
- занепокоєння, тривожність;
- агресивність;
- схильність до усамітнення, невміння спілкуватися ;
- зайва поступливість чи обережність;
- погана успішність;
- заляканість.

Ознаки, за якими можна запідозрити «занедбаність» дитини:

- стомлений , сонний вигляд;
- санітарно-гігієнічна занедбаність ;
- затримка мовного і моторного розвитку;
- постійний голод;
- крадіжка їжі;
- низька самооцінка , низька успішність ;
- агресивність та імпульсивність ;
- антигромадську поведінку аж до вандалізму.

Рекомендації батькам щодо профілактики насилля в сім'ї :

Інколи діти стають впертими, непосидючими, плаксивими, агресивними, грубими, неслухняними, неуважними і дорослі використовують покарання, як спосіб регуляції поведінки дітей, але покарання має використовуватися як можна рідше, відповідати проступку і бути заснованим на наступних принципах:

1. Завжди дотримуватися позиції "Я дорослий". Дорослий повинен вміти справлятися зі своїми імпульсами, тому що ймовірність несправедливості при спонтанному покаранні дуже велика.
2. У покарання завжди повинна бути мета - чого дорослий хоче домогтися, який повинен бути результат .
3. Покарання завжди має слідувати за провинною, але ніколи не повинно перевищувати її ступеню.
4. Контактуйте з дитиною " очі в очі ", говоріть спокійним, впевненим голосом. В особливих випадках можна брати дитину за плече, руку, зупиняючи її дії.
5. Завжди супроводжуйте покарання роз'ясненням того, чому покарали і що робити, щоб не бути покараним надалі. Покарання діє, коли воно зрозуміло дитині і вона вважає його справедливим.
6. Не карайте, якщо не маєте повної впевненості в справедливості і корисності покарання.
7. Не допускайте перетворення покарання в знаряддя помсти. Виховуйте переконання, що дитину карають для її ж користі.
8. Покарання не повинно шкодити здоров'ю дитини - ні фізичному, ні моральному. Використовуючи покарання, не можна ображати особистість дитини. Не можна використовувати як покарання фізичну або розумову працю.
9. Дитина повинна боятися не покарання, не гніву, а вашого засмучення.

Завжди прагніть бути опорою для дитини, знайти слова розради і підтримки. Батьки повинні виховувати не тільки дітей, а й самих себе, щоб не провокувати свою дитину на ще більший непослух.

Рекомендації батькам та педагогам

щодо спілкування з дітьми пережили насильство:

☼ Якщо дитина говорить вам , що піддається насильству, покажіть , що ви прийняли це до відома (наприклад: « Це дуже серйозно. Давай ми з тобою поговоримо про це пізніше») і змініть тему якщо це відбувається при інших дітях. Організуйте розмову з дитиною наодинці і чим швидше, тим краще ;

☼ Якщо дитина, звернувшись до вас, зустріне засудження, страх, гнів, то це може завдати їй більш глибоку рану, ніж саме насильство;

☼ повірте. Дитина не буде брехати про пережите знущання , особливо якщо розповідає дуже емоційно, з подробицями ;

☼ заспокойте і підтримайте дитину словами: «Добре , що ти мені сказав . Ти правильно зробив » , « Я тобі вірю » , « Ти в цьому не винен ». « Ти не один

потрапив в таку ситуацію , це трапляється і з іншими дітьми » , « Мені шкода, що з тобою це сталося »,« Ми постараємося зробити так , щоб ти відчував себе в безпеці » ;

☀спробуйте залишатися спокійними ;

☀з'ясуйте , наскільки сильна загроза для життя дитини ;

☀не думайте , що дитина обов'язково ненавидить свого кривдника або сердиться на нього;

☀підтримуйте нормальний статус дитини в класі , заохочуйте її участь у спортивному та громадському житті;

☀використовуйте нормальне вираження теплого ставлення , нехай у вашому голосі звучить тепло ;

☀поговоріть з батьками дитини (для педагогів) або з вчителем дитини (для батьків).

Чого не слід робити, коли дитина розповідає про свою проблему:

1. *Давати поради типу: «А ти дай здачі», «Я б на твоєму місці...» - така позиція не допомагає дітям повніше розповісти про свої переживання. Від таких порад дитина ще більше замикається в собі та своєму почутті провини.*
2. *Критикувати, висловлювати догану, обвинувачувати: «З тобою завжди щось трапляється», «Сама винна!» – такі фрази зазвичай викликають тільки захисну реакцію й відхід від розмови, зневіру в те, що батьки тебе почують, збільшують провину.*
3. *Читати мораль: «Як ти міг?», «Чому ти нічого не говорила?»*
4. *Обзивати, висміювати: «Ти – боягуз!»*
5. *Допитувати, розслідувати: «Ні, ти все ж скажи», «Ну чому ти мовчиш?», «Що ж усе-таки трапилось» – краще замінити запитання на стверджувальні фрази. Фраза, сформульована як запитання, не виражає співчуття.*

Співчуття на словах, запевнення «Я тебе розумію» та інші схожі фрази можуть здатися дитині занадто формальними. Інколи краще її просто обійняти.